

7.1 PRÁVNÍ RÁMEC PRO ŘEŠENÍ SPORŮ VE SPORTU

V této kapitole, která by se také dala nazvat **procesní právo** ve sportu, jde o velmi zajímavou, **složitou** a těžko uchopitelnou problematiku, zvláště pak v ČR. **Právní názory** se mění **v čase**, **chybí jasná legislativa** a **spory** sportovních **subjektů** probíhají jak v úrovni práva **soukromého**, tak zasahují i do **práva veřejného**.

OBECNĚPRÁVNÍ A SPORTOVNĚPRÁVNÍ ROZHODOVACÍ LINIE

Na straně jedné patří do sportovního prostředí **amatéři** a **profesionálové**, na straně druhé **právnícké osoby** ve formě **spolku** založené na podstatě **členství** i **obchodní společnosti** založené na podstatě **majetku**. Nad vším pak stojí **stát**, který sice musí respektovat spolkovou autonomii, ale ve věcech **veřejného práva** je **přímým žalobcem**.

K tomu si ještě přidejme **druhou větev podřízenosti** ve sportu, která vede po linii každého druhu sportu počínaje **klubem**, přes **národní asociaci** až po světově **zastřešující federaci**. Do toho všeho ještě mocný hlas **nadnárodních organizace sdružující sporty** (MOV) nebo **WADU** kontrolující celosvětově doping.

Od roku 1984 pak mají sportovní subjekty i svůj **arbitrážní sportovní soud CAS**. A nad tím vším **SDEU**, který nejednou **zásadně zasáhl** svým rozhodnutím do **sportovního prostředí** jako orgán konečný a nejvyšší.

Skloubit odlišnosti jednotlivých sportů, různorodé zájmy, možnosti a problémy v nich, a navíc je sjednotit pod „jednu **autonomní soudní střechu**“ v ČR, se zdá být **nemožné**. Ve sportu Při dochází ke střetům norem **obecných** s normami **interními**, práva **soukromého** a práva **veřejného**, a to vše v garantované míře autonomie, to jsou **úskalí** toho, proč se to **v ČR dosud nepodařilo**.

Po linii sportovní, ve snaze **kontrolovat svěřený autonomní prostor**, zakotvují svazy do stanov a rozhodujících dokumentů **zákazy** pro subjekty obracet se ve věcech sporu na orgány mimo sportovní prostředí, a to pod **hrozbou sankce** nebo **vyloučení**. Tyto autonomní „**donucovací**“ rozhodnutí však mohou mnohdy způsobit jejich **neplatnost** vydaných rozhodnutí z důvodu rozporu s dobrými mravy či zákony. Takovým „sportovním světovým sporem“ je v posledních deseti letech kauza Pechstein a Mutu, který skončil až u ESPL (více v kapitole 8.4). To vše tedy předpokládá velmi **zajímavé a docela náročné počtení**, které musí každý zvědavý člověk v oboru práva a sportu přivítat.

ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ RÁMEC PRO ŘEŠENÍ SPORŮ

V této části jde nejen o **obecně garantovaná práva** v oblasti **spravedlivého procesu** a **spolkové autonomie** při rozhodování sporů dané **ústavou**, ale také o popis možností **právní ochrany soudní** a **mimosoudní** vyplývající z různorodých vztahů sportovních subjektů. V souvislosti s řízením o **vyshlovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku** je nutno také připomenout, že možnosti **ingerence veřejné moci** do vnitřních poměrů **spolku**, jakož i **rozsah** přezkumné pravomoci soudu, jsou velmi **omezené**.

Ústavní rovina, LZPS zákon č. 2/1993 Sb. a judikatura Ústavního soudu

Základní principy práva na **svobodné sdružování** a **spravedlivý proces** se opírají o **ústavu** a rozhodnutí **Ústavního soudu**.

Jak vysvětlil například **Ústavní soud** ve svém nálezu ze dne 12. 12. 2006, sp.zn. **I ÚS 90/06 sdužovací** a shromažďovací právo je založeno na principu **odloučenosti od státu**, principu **členské samosprávy** a principu práva člena **na soudní ochranu** proti rozhodnutí orgánu.

Princip **spolkové autonomie** a **odloučenosti od státu** je zakotven také v **LZPS**, který v článku **20 odst. 1-3**, říká: „*Každý má právo sdružovat se ve spolicích, společnostech a sdruženích*“, „*Výkon těchto práv lze omezit jen v případech stanovených zákonem*“, „*Politické strany a politická sdružení, jakož i jiná sdružení jsou odděleny od státu*“.

Princip odloučenosti od státu v praxi znamená, že **stát nijak nezasahuje do vnitřních poměrů spolku**; princip členské samosprávy znamená, že **stát nijak nezasahuje ani do samosprávy spolků**.

Právo na **spravedlivý proces** a **nezávislost soudů** jsou obsahem pojmu **právní stát**. Nazýváno je též jako **právo na řádný (férový) proces** (anglicky **fair trial**). Dopadá na všechna řízení před orgány veřejné moci, nikoli pouze na řízení před soudem. Toto právo je obsaženo v **hlavě čtvrté Ústavy ČR** a v **hlavě páté LZPS** (právo na soudní a jinou právní ochranu). Týká se všech fyzických a právnických osob.

Článek **36 odst. 1 LZPS** říká: „*Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu*“. Společně s článkem **38 odst. 2** jsou „otevřenou bránou“ k podávání **ústavních stížností**.

Článek **36 odst. 1 a odst. 3 LZPS** sice preferuje soudní ochranu, ale **připouští i jinou právní ochranu**. Případy, kdy se lze domáhat takovéto ochrany jsou výslovně zakotveny v prováděcím zákonodárství. Jde např. o **správní orgány, orgány samosprávy, profesní i autonomní**. Musí být výslovně **zmocněny** a **nemají**, na rozdíl od soudů, **obecnou a výlučnou** povinnost poskytovat ochranu subjektům práva. Rozhodnutí „**jiných orgánů**“ jsou zásadně (až na výjimky) **přezkoumatelná soudem** a **nemusí** být proto konečná.

Dalším pramenem lidských práv v ČR je také **Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod č. 209/1992 Sb.** Právo na spravedlivý proces je zakotveno v **článku 6 a 7 Úmluvy**. Námitka jeho porušení je zřejmě vůbec **nejčastější agendou** jak Ústavního soudu, tak **Evropského soudu pro lidská práva (ESLP)** ve Štrasburku. Právo na spravedlivý proces je zakotveno i v **početné judikatuře ÚS**.

Mezinárodní prostor

Samozřejmě, že toto právo je zakotveno i v mezinárodních dokumentech a smlouvách.

Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948, právo na účinnou soudní ochranu proti porušení základních práv zakotvených v ústavě spravedlivé a veřejné projednání před nezávislým a nestranným soudem.

Dohoda Rady Evropy o ochraně lidských práv a základních svobod z roku 1950, článek 6 „Právo na spravedlivé, veřejné a v přiměřené lhůtě projednání nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem“ a článek 13 „Právo na účinný prostředek nápravy před národním orgánem, i když by se porušení dopustili osoby z úřední povinnosti.“ V ČR přijaty v roce 1992.

https://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9Amluva_o_ochran%C4%9B_lidsk%C3%BDch_pr%C3%A1v_a_z%C3%A1kladn%C3%ADch_svobod

Charta základních práv EU (právně závazná od 2009), čl. **47 a 48**, jako právně závazného dokumentu podle Smlouvy o fungování EU, která by měla v kontextu ke sportu garantovat spravedlivý proces **i na projednání před autonomními orgány**, jako projev naplnění základních práv, tedy i pro tato řízení.

<https://www.euroskop.cz/627/sekce/charta-zakladnich-prav-eu/>

Tento přístup se již uplatnil např. u FIFA, která má ve svých předpisech zakotveny dva rozhodčí orgány **Komoru pro řešení sporů** a **Komoru pro status hráčů**.

Zákony ČR

Právní poměry spolků se řídí zejména zákonem č. **89/2012 Sb., občanským zákoníkem (ObčZ)**, který upravuje právní poměry spolků mnohem **podrobněji**, než tomu bylo v zákoně o sdružování občanů (do 31. 12. 2013). Úprava spolků je obsažena v §§ **214-302**.

Rozhodujícími ustanoveními v oblasti **soudní ochrany** jsou §§ **258-261** a pro řešení sporů §§ **265-267**. Řízení před rozhodčí komisí upravuje jiný předpis viz dále.

Spolek **nená má povinnost** komisi zřídit, znamená to, že je **fakultativním orgánem**, ale když ji zřídí, je povinen respektovat kogentní normy ObčZ pro její vymezení. ObčZ uvádí, že její **působnost** je minimálně v řešení sporů o vyloučení člena a neplacení členských příspěvků, ale její působnost může být široká podle libovolné úpravy samotného spolku v jeho **stanovách** nebo konkrétních **Rozhodčích řádech**.

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (ZVR) je dalším pramenem v oblasti spolkové činnosti, který přinesl povinnou **evidenci spolků** a jejich zásadních atributů. Do roku 2013 vedlo seznam spolků Ministerstvo vnitra (MV) s malou vypovídající hodnotou. Od roku 2014 jsou **evidovány** příslušnými rejstříkovými soudy (u krajských soudů) ve **spolkovém rejstříku** s mnoha zásadními povinnostmi.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (ZZŘS) je **hlavním předpisem**, kterým se nově řídí **spolkové řízení**. Spolkové řízení spadá pod působnost tohoto zákona na základě § 2 písm. e) ve spojení s § 85 písm. a). Řízení o **vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku** je totiž považováno za **řízení ve statusových věcech** právnických osob. Od nabytí účinnosti **ZŘS** je pro spolkové řízení příslušným **krajský soud**, u něhož je **právnícká osoba** zapsána ve **veřejném (spolkovém) rejstříku**. Účastníkem řízení je **právnícká osoba**, jejíž rozhodnutí je **napadeno**, a dále **navrhovatel**, je-li řízení zahájeno **na návrh**.

Zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčích řízeních a výkonu rozhodčích nálezů (ZRR) je důležitý z hlediska právní systematiky **procesních norem** u spolkových rozhodčích komisí, který byly zařazený do **části sedmé**. Právě tato část upravuje **odchyly od úpravy obecných rozhodčích komisí**, protože **není stálým rozhodčím soudem**. Jde o pohled na **rozhodčí smlouvy, postavení rozhodců, výkony nálezů** či „**přiznání statutu spotřebitele**“ neboť **člen spolku** je zákonem chráněn podobně jako spotřebitel, tj. „**slabší strana**“.

Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky je takovým rozhodčím orgánem.

<https://www.soud.cz/>

Mezi sportovními subjekty však vznikají **spory**, které nevyplývají **pouze z rozhodnutí asociací** ve věcech spolkových, ale mají **povahu majetkových sporů**. Např. hráč klubu může s klubem uzavřít smlouvu, ve které **rozhodnutí sporu** svěří do rukou **rozhodčího soudu**. Je to jediný **stálý rozhodčí soud s obecnou působností** v ČR. Sídlí v Praze, ale sudiště má i v Brně. Rozhodčí soud vydává svůj organizační **Statut a procesní řády**, kterými se řídí rozhodování sporů. Ve svém seznamu má zapsáno přes **300 rozhodců**, řada z nich je advokáty či vysokoškolskými učiteli. Je také **jedinou českou institucí** oprávněnou v rozhodčím řízení rozhodovat **spotřebitelské spory**. Rozhodčí řízení je upraveno zákonem č. **216/1994 Sb.**, o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem **1.1.1995**.

Rozhodčí smlouva je zvláštní dohoda, která **umožní vést** rozhodčí řízení, založí tedy pravomoc **ad hoc rozhodců** či **stálého rozhodčího soudu** rozhodnout majetkové spory vzniklé z tzv. smlouvy hlavní, a to **namísto jinak příslušných obecných soudů**. Může být učiněna do budoucna ve formě tzv. **rozhodčí doložky**, nebo pro již existující spor ve formě tzv. **smlouvy o rozhodci**. Dále může být obsažena přímo ve smlouvě hlavní, případně v závazných vedlejších obchodních podmínkách (pokud nejde o spotřebitelský spor), vždy však musí být vždy sjednána **písemně**, jinak je neplatná.

A konečně, jak již bylo **řeceno v úvodu**, po linii sportovní, ve snaze **kontrolovat** svěřený autonomní prostor a **nepustit** z rukou i **rozhodování sporů**, zakotvují asociace do **stanov** a rozhodujících **dokumentů vlastní právní úpravu řešení sporů** a **zřízení rozhodčích orgánů**. Dále pak do **stanov a vzorových smluv zákazy** pro subjekty **obracet se** ve věcech **sporu** na orgány mimo sportovní prostředí, a to pod **hrozbou sankce** nebo **vyloučení**. Podrobně v **kapitole 7.5** předpisy fotbalu a vztah k obecnému právu ve srovnání s předpisy hokeje.